

Dijous, 10 d'abril de 2024

Em dispojo a passar un parell de dies per terres aragoneses. Vaig amb la tranquil·litat que em dona l'experiència prèvia, el bé que m'han tractat en totes les meves visites anteriors, que m'han portat per terres turolenses. En aquesta ocasió, començaré per la província més septentrional de la comunitat. En un parell d'hores em plantaré en la capital, Osca, però programo el meu viatge amb una parada prèvia: Montsó.

Allí comparteixo un cafè amb l'amic Rubén Barranco, que tan bé em va acollir en la meua visita del desembre passat, durant la Fira del Llibre Aragonesa. Rubén és un idealista, creu en la justícia social i permanentment lluita, de manera activa, pels drets dels més marginats per la societat, així com un gran memorialista, i promotor de l'entitat La Borsa de Bielsa.

Xerrem una estoneta, i ho deixo amb els seus sempre honrats propòsits. Tant de bo hi hagués moltes més persones com Rubén. Segueixo autovia endavant, i tres quarts d'hora més tard em planto en el centre d'Osca. Els meus amfitrions, el Cercle Republicà Manolín Abad, m'han reservat un allotjament ben bé al centre de la ciutat. Allí m'instal·lo, i tinc temps de mandrejar, passejant una horeta pels Cosos i zona confrontant. És la primera vegada que visito Osca.

Les campanes sonen sis vegades, és hora d'acostar-me al local de l'associació, on conec en persona a Carlos Escartín. Quatre paraules més tard ja reconec que és un gran tipus, un altre convençut dels seus ideals, pels quals fins i tot va passar un temps a la presó. Em mostra el seu local, amb una magnífica biblioteca, i l'exposició de l'interessant fons documental que els han donat recentment, procedent d'Eugenio Monesma. Preparem la sala per a la presentació, i apareix Arantza, de la llibreria L'Iglú, que em farà de presentadora i vendrà exemplars del llibre. Persona de gran simpatia, immediatament comprovo que es fa amb tothom.

Presentació amb la sala plena, un públic participatiu, una gaudida comptar amb gent així. Carlos Migliaccio ens immortalitza amb el seu art fotogràfic, i acabem de forma distesa, donant compte d'una impressionant truita de patates, croquetes i altres delicatessen. La cervesa actua com a lubricant d'unes converses agradables, que em fan sentir com un "neofato". Comiat i tancament. Dormo com un tronc fins a la matinada, moment de donar compte d'un saborós desdijuni, i un parell d'horetes més d'autovia em porten fins a la meva pròxima parada, Calamocha.

Arribo a la capital del Xiloca i en la mateixa porta de l'IES Valle del Jiloca, conec personalment a David Pardillos, el professor d'història que va encendre la metxa del petard que avui esclatarà, en proposar com a lectura per als seus alumnes aquest curs el meu llibre "Pel Camí de Singra".

Abans, tinc temps per a acostar-me als estudis de Radio Calamocha, on gravem una conversa amb Sara Beltrán, periodista que ha seguit des del primer moment l'evolució dels fets narrats en el meu llibre, així com les seves conseqüències en el temps actual.

Són dos quarts de dotze, i els xavals tornen de l'hora de l'esbarjo. La sala s'omple, i intento trencar el gel. Guanyar-se l'atenció d'un grup tan nombrós d'adolescents és àrdua tasca, però crec que aconsegueixo superar bastant bé la missió encomanada. Surto satisfet del resultat, sento que ha anat prou bé. A la tarda, la mare d'una alumna comenta amb David, el professor, davant meu «que li havia semblat bastant interessant». Ja no necessito ni menjar en tot el cap de setmana, quina satisfacció!

Migdia, temps per a conèixer el Centre d'Estudis del Jiloca, magnífica instal·lació que desborda cultura per tots els costats, i que està situada en el Museu del Pernil. M'emporto diversos exemplars de la Revista Xiloca, que editen des del Centre amb periodicitat anual. Enguany tindrè l'honor d'ocupar amb les meves rudimentàries paraules unes quantes pàgines.

La tarda ens porta a Monreal del Campo. El seu edifici que conté la Casa de Cultura, biblioteca, i el Museu del Safrà, és espectacular. Allí ens rep Mari Fuertes, cos i ànima d'aquell lloc que emana cultura i divulgació. Una nova presentació, en aquesta ocasió no aconseguim omplir la sala. És divendres, comencen les vacances de Setmana Santa, i per a postres, plou. Una vintena de persones en el públic a les quals explico de nou les motivacions que ens mouen a les famílies que continuem buscant els nostres familiars desapareguts durant la Guerra Civil.

Últimes hores del dia. Una vegada acomiadat de totes les fantàstiques persones que m'han acompanyat aquest intens dia, em dirigeixo al meu allotjament: una petita casa rural, un hostel, en una encara més petit llogaret:

Torralba de los Sisones. Allí em trobo amb una jove parella que va venir fa un temps des de terres llevantines per a portar el cafè del poble i un parell d'habitacions en la planta superior. A l'hora del sopar, assaborint un magnífic vi —escortat per una ració de pernil i unes anxoves— comparteixo taula i dissertacions sobre el diví i l'humà amb els ocupants de l'altra habitació de l'hostal: una parella de Donostia, amb els quals mantinc una nova i interessant —i ben distesa— vespertina conversa. No sé com ho faig, però vagi on vagi, només trobo bona gent.

Dissabte al matí, unes horetes de cotxe i de nou a casa. Una nova experiència d'aquelles que et queden grabades, i difícilment pots oblidar.

Gràcies, Aragó.